Karadeniz Bölgesi Tanıtım

- *Yüzölçümü: Gerçek alanı olan 122.121 km² ile Türkiye topraklarının %18'ini kaplar.*
- *Kuzey ve güney doğrultusunda 100–200 km,*
- *Doğu ve batı doğrultusunda 1400 km ile bir şerit şeklinde uzanır.*

Doğu Karadeniz İlleri :

- Gürcistan sınırından başlayarak Ordu'nun doğusundaki Melet çayına kadar uzanır.
- Artvin Rize Trabzon Giresun Gümüşhane Bayburt Ordu

Orta Karadeniz İlleri :

- Melet Çayı'ndan Sinop'un doğusuna kadar uzanır.
- Tokat Çorum Amasya Samsun Sinop

Batı Karadeniz İlleri :

- Kızılırmak deltasının batı kenarından başlayıp Adapazarı ve Bilecik'in doğusuna kadar uzanır.
- Kastamonu Bolu Düzce Zonguldak Karabük Bartın

Batı Karadeniz Bölümü

- Karadeniz Bölgesi'nin üç bölümünden, en batıda olanıdır.
- Kızılırmak deltasının batı kenarından başlayıp Adapazarı ve Bilecik'in doğusuna kadar uzanır.
- Bölüm genel olarak dağlıktır..
- Orman ürünleri ve ormancılık önemli gelir kaynağıdır.
- Bolu ve Düzce çevresinde çok sayıda kereste fabrikası bulunmaktadır.
- Zonguldak çevresi maden çıkarımı,
- Ereğli-Karabük çevresi maden işletmeleri ile Türkiye ekonomisine önemli katkıda bulunur.
- Batı Karadeniz'in en önemli katkısı ise maden çıkarma ve işleme alanındadır.
- Bölgenin önemli şehirlerinden birisi olan Karabük'de giderek gelişimini sürdürmektedir.
- Özellikle son yıllarda Batı Karadeniz bölgesinin en önemli gelir kaynaklarından biri turizmdir.
- Bölgedeki Amasra, Kastamonu, Safranbolu, Ereğli, Eskipazar ve Bolu gibi turistik merkezler yerli ve yabancı turistlere alternatif turizm hizmetleri sunarak ekonomiye önemli katkı sağlamaktadır.
- Eskipazar'da Hadrinapolis antik kenti bulunmaktadır.

- Yağış miktarı 1500-1600 milimetre arasındadır.

Orta Karadeniz Bölümü

- Karadeniz Bölgesi'nin orta bölümüdür.
- Melet Çayı'ndan Sinop'un doğusuna kadar uzanır.
- Doğu Karadeniz Bölümü'ne göre güneye daha fazla sokularak Tokat ve Çorum illerinin büyük bölümleri ile Amasya ilinin tamamını içine alır.
- Yer şekilleri Doğu ve Batı Karadeniz'e oranla daha sadedir.
- Dağların yükseltisi azalmış ve dağlar içeriye çekilmiş durumdadır.
- Bunun sonucunda tarım alanları ve ulaşım çok gelişmiştir.
- Orta Karadeniz, Doğu Karadeniz'e nazaran en az yağış alan, kıyı ile iç kesim arasında farklılığın en az olduğu bölümdür.
- Yine de yağış boldur ve yağışlar her mevsime dengeli olarak dağıldığından kurak mevsim yoktur.
- Türkiye ekonomisine katkısı daha çok tarım alanındadır.
- Yağış miktarı 1000 milimetreye kadar çıkmaktadır.
- Dağları kıyıya paralel uzanır.
- Başlıca dağları Canik Dağları, Akdağ ve Kocadağ'dır.
- Bu bölümde tarım alanları daha çoktur.
- Yeşilırmak, Kızılırmak ve Kelkit Çayı'nın aşağı kesimleri buradadır.
- Kızılırmağın denize döküldüğü kesimde Bafra, Yeşilırmağın denize döküldüğü kesimde Çarşamba delta ovalarını oluşturmuşlardır.
- Ayrıca iç kesimlerde Suluova, Niksar, Erbaa ve Merzifon ovaları yer alır.
- Bu bölümde yağışlar doğu bölümüne göre daha azdır.
- Çünkü buradaki dağlar, doğudakiler kadar yüksek değildir.
- Denize etkisi iç kesimlere kadar sokulabilmektedir.

- Bu durum, kıyı ile iç kesimler arasındaki iklim farklılıklarının belirgin olmamasına neden olmuştur.

Doğu Karadeniz Bölümü

- Karadeniz Bölgesi'nin en dağlık, en fazla yağış alan, bulutlanmanın çok olduğu, nem oranının en fazla olduğu bölümdür.
- En çok balıkçılık ve tarım yapılan bölümdür ve halk geçimini balıkçılık ve tarımdan kazanır.
- Ayrıca Karadeniz Bölgesi'nin en çok çay, fındık ve mısır yetiştirilen bölümüdür.
- Ulaşımın en zor, engebeli ve en çok göç veren bölümüdür.
- Tarım alanı kıyı şeridi boyunca dardır.
- Bölgenin engebeli olmasından dolayı makineleşme azdır.
- Rize, Artvin, Trabzon, Ordu, Giresun, Gümüşhane ve Bayburt önemli yerleşim merkezidir.
- Türkiye'de yaylacılık merkezi olan alpin çayırlıkların en güzel örnekleri Doğu Karadeniz Bölümü'nde, özellikle Rize çevresinde görülür.
- Ayder, Anzer, Çağırankaya yaylaları bunlara örnektir.
- Yıllık yağış oranı 2500 milimetreye kadar ulaşır.
- Bölgede eski adı "Şerah" olan bir krater gölü Uzungöl bulunur.
- Uzungöl yaklaşık 1000 metre uzunluğu, 500 metre eni ve ortalama 15 metre derinliğe sahip bir dağ gölüdür. Ormanlar arasında yer alan gölde alabalık yetiştirilir.
- Of'a olan uzaklığı yaklaşık 38 kilometredir ve Of'dan dolmuşlar bulunmaktadır.
- Yolun büyük kısmı asfalttır.
- Kıyı ile iç kesimler arasında iklim ve bitki örtüsü birbirinden tamamen farklıdır.
- Kıyı şeridinde tipik Karadeniz iklimi hüküm sürer.
- Doğu Karadeniz Bölümü'nde işletilen en önemli yer altı zenginliği, Artvin yakınlarındaki Murgul'da bulunan bakır madenidir.
- Türkiye'de üretilen bakırın büyük bir kısmı bu bölümdeki yataklardan elde edilir.
- Çıkarılan bakır cevheri Murgulve Samsun'daki fabrikalarda işlenir.
- Trabzon'daki Atatürk Köşkü, Giresun Kalesi, Doğu Karadeniz'deki tek ada olan mitolojik Giresun Adası (*Aretias*), Kümbet Yaylası ve Bektaş Yaylası, Maçka'daki Sümela

Manastırı, Ordu Çambaşı Yaylası ve Boztepe ve her yıl düzenlenen yayla şenlikleri bölümün önemli turizm değerleridir.

Yeryüzü Şekilleri

- Bölgenin yeryüzü şekillerini III. jeolojik devirde Alp kıvrımları sonucu oluşan doğu- batı yönündeki Kuzey Anadolu Dağları ile bu dağlar arasındaki oluklar oluşturmaktadır.
- Batıda üç kuşak halinde uzanan bu dağlar kuzeyden güneye doğru; Küre, Bolu-Ilgaz ve Köroğlu dağları şeklindedir.
- Ortada Canik Dağları ve Doğuda ise iki kuşak halindedir.
- Bunlar; kuzeyde Giresun-Rize Dağları, güneyde ise Mescit, Kop ve Çimen dağları şeklindedir.
- Karadeniz boyunca uzanan dağların yükseltileri batıda 2000 m civarında olup, Orta Karadeniz'de 1000 m'ye kadar inmekte, doğuda ise yükselti 4000 m'ye çıkmaktadır (en yüksek yer Rize'de Kaçkar dağıdır).
- Dağların kıyıya paralel uzanması sonucunda kıyılar fazla girintili - çıkıntılı değildir. Küçük koylar hariç, kıyılarda önemli girinti ve çıkıntı yoktur.
- Bu nedenle Sinop limanı dışında, büyük gemileri barındıracak doğal limandan yoksundur.
- Güçlü dalgalar, kıyıda falez oluşumuna neden olur.
- Kıyılar boyuna kıyı tipi özelliğini taşır.
- Kızılırmak ve Yeşilırmak ağzında oluşan deltalar dışında, kıyı çoğu yerde diktir.
- Bölgenin kuzeye bakan yamaçlarında, yamaç yağışları artmıştır.
- Kıyı kesim ile iç kesim arasında önemli iklim farklılıkları ve buna bağlı olarak da tarımı yapılan ürün çeşidinde değişiklikler görülmektedir.
- Yağış ve eğimin fazla olması, zeminde killi toprağın bulunması, bölgede heyelanlara yol açar. Heyelan olayının en fazla görüldüğü bölgemizdir.
- Dağların yükselti ve doğrultusu, ulaşım, iklim ve tarımsal faaliyetleri de etkiler.
- Orta Karadeniz dışında ulaşım Zigana (Kalkanlı) ve Kop geçitler gibi önemli geçitlerden sağlanmıştır.
- Zigana geçidi Trabzon'un gelişmesine neden olmuştur.

- Sinop, doğal limana sahip olduğu halde, dağların ulaşımı zorlaştırması nedeniyle diğer liman kentleri kadar gelişmemiştir .
- Dağların kıyıya paralel olması tarım alanlarını sınırlandırmıştır.
- Dağlarda eğimin fazla olması makineli tarımı zorlaştırmıştır.
- Bölgede hayvan ve insan gücüne halâ ihtiyaç duyulmaktadır.

- Dağların geniş yer kaplaması büyük kentlerin kurulmasını önlemiş, kentlerin kıyıda birbirine yakın ve küçük olmasına yol açmıştır.

Toprak Özellikleri

- Bölgede, iklime bağlı olarak asit tepkime (reaksiyon) gösteren, koyu renkli, humus bakımından zengin yıkanmış çeşitli topraklar bulunur.
- Kuzey Anadolu Dağları'nın fazla yağış alan kuzey yamaçlarında boz ve esmer renkte kireçsiz orman toprakları yaygındır.
- Toprak yüzeyinde kimyasal reaksiyonun fazla olması, toprak katmanlarının kalınlaşmasını kolaylaştırır.
- Aynı dağların güneye bakan yamaçlarında yağışın azalması ve güneş radyasyonunun artmasıyla kireçli kahverengi orman toprakları bulunur.
- Batı Karadeniz Bölümü'nde de podzol topraklarına rastlanır.

Nüfus ve Yerleşme

- Nüfus yoğunluğu Türkiye ortalamasının altındadır.
- Fakat Orta ve Doğu Karadeniz bölümlerinin özellikle kıyı kesimlerinde nüfus yoğunluğu fazladır.
- Doğal koşullar nedeniyle nüfusun büyük bölümü kıyıda toplanmıştır.
- İç kısımlar kıyılar kadar yoğun nüfuslu değildir.
- Kıyı ovaları, maden ve endüstri bölgeleri yoğun nüfusludur.

- Bölgede doğal koşullar nedeniyle şehirleşme oranı düşüktür.
- Bölgede genel olarak dağınık yerleşme görülür.
- Bölge nüfusunun yaklaşık %70'i kırsal kesimde oturur.
- Türkiye genelinde en fazla kırsal nüfusa sahip bölgedir.
- En önemli şehir merkezleri kıyı şeridindedir. Bunlar Samsun, Zonguldak ve Trabzon'dur.
- Bölgedeki tarım alanlarının sınırlı oluşu, hızlı nüfus artışı, endüstrinin gelişmemesi, açık deniz balıkçılığının yapılamayışı, bölgeden diğer bölgelere (özellikle Marmara'ya) yoğun göçlere neden olmaktadır.
- Diğer bölümler göç verirken Batı Karadeniz göç almaktadır.
- Sebepleri: Ereğli-Zonguldak taşkömürü havzalarının varlığı, Karabük ve Ereğli'de demir -çelik endüstrisinin gelişmesidir.
- Orta Karadeniz Bölümü dışında iç kesimler seyrek nüfusludur.
- Orta Karadeniz'de ise, küçük ovaların iç kesimlerde de yer alması nüfusun kıyı ile dengelenmesini sağlamıştır.
- Bölgede iç kesimlerde toplu, kıyıda dağınık yerleşme görülür.
- Yurdumuzda dağınık yerleşmenin en fazla görüldüğü bölge Karadeniz Bölgesi , bölüm ise Doğu Karadeniz Bölümüdür.
- Bu durum yağışın bol, arazinin engebeli olması ve tarım alanlarının dağınık olmasından kaynaklanır.

AKARSU VE GÖLLERİ

- Akarsu açısından Türkiye'nin en zengin bölgelerinden birisi olup, Karadeniz Bölgesi'nden çıkan sular Karadeniz'e dökülmektedir.
- Türkiye'nin en uzun nehri Kızılırmak, bölgenin Orta Karadeniz bölümü kıyısında denize dökülmektedir.
- Orta Karadeniz bölümünün bir diğer önemli akarsuyu da Samsun ilinin Çarşamba ilçesinden Karadeniz'e dökülen Yeşilırmak'tır.
- Sakarya Nehri de Marmara Bölgesi sınırları içinde denize dökülmektedir.
- *Çoruh Nehri, dünyanın en hızlı akan nehirlerinden biridir ve Artvin ilinin en büyük akarsuyudur.*
- *Bu illerdeki hemen hemen bütün çay ve dereler Çoruh'un kollarını oluştururlar.*
- *Kaynağını Mescid Dağı'nın batı yüzünden alır.*

- *Önce batı doğrultusunda akıp Bayburt ve İspir'den geçtikten sonra bir yay çizerek, Yusufeli'nin Yokuşlu köyü önünde Artvin il sınırlarına girer.*
- *Yusufeli, Artvin ve Borçka'nın içerisinden geçtikten sonra Borçka'nın Muratlı kasabasından geçerek burada il ve ülke sınırlarını terk eder ve Batum'da Karadeniz'e dökülür. Toplam uzunluğu 376 km'dir.*
- **Doğu Karadeniz bölgesindeki en önemli akarsulardan biri de Kelkit Çayıdır. Uzunluğu 320 km olan Kelkit Çayı, Sivas'ın Karadeniz bölgesindeki Akıncılar, Suşehri, Gölova, Koyulhisar ilçeleri ile, Giresun'un Şebinkarahisar, Alucra ve Çamoluk ilçelerinden geçerek Orta Karadeniz bölgesine ulaşarak vadiler aracılığı ile Karadeniz'e dökülür.**
- **Karadeniz Bölgesi sınırları içinde birçok doğal ve yapay göl vardır.**
- **Başlıca doğal göller Yeniçağa, Efteni ve Abant gölleridir.**
- **Karagöl, Şavşat ilçe merkezinin 48 km kuzeyinde yer almaktadır.**
- **Sahara Yaylası ise ilçe merkezine 17 km uzaklıktadır.**
- **Başlıca yapay göller Sarıyar, Çamlıdere ve Gökçekaya baraj gölleri ile Tortum, Sera, Abant, Yedigöller ve Zinav gölleridir.**
- **Ordu'nun Ulubey ilçesi Ohtamış köyünde bulunan Ohtamış Şelalesi 30 metre yüksekliğiyle Karadeniz'in en büyük şelalesidir. Turizm için ideal yerlerden biridir.**
- **Bunun dışında Karadeniz Bölgesi'nde fındık, çay, kivi gibi besinler çok üretilir.**
- **Bu da ülke ekonomisine katkıda bulunmaktadır. Fındık, sahil şeridi boyunca yetiştirilir.**
- **Türkiye'nin kuzeyinde, Sakarya'nın doğusundan Gürcistan'a kadar Karadeniz'e paralel olarak bir şerit gibi uzanır.**

İklimi Ve Bitki Örtüsü

- **Kıyıda yıl boyu yağışlı ve ılıman Karadeniz iklimi görülür.**
- **Bu iklimin oluşmasının sebebi; Karadeniz'den gelen nemli hava kütlelerinin kıyıya paralel uzanan Kuzey Anadolu dağ yamaçlarına bol yağış bırakmasıdır.**
- **Türkiye'nin en yağışlı bölgesi olan Karadeniz'de yağışlar bir mevsimde yoğunlaşmamış, yıl geneline yayılmıştır.**
- **Karadeniz Bölgesi'nde yaz kuraklığı ve orman yangınları yaşanmaz.**
- **Nemlilik ve bulutlanmanın fazla olması nedeniyle yıllık ve günlük sıcaklık farkları en az bu bölgededir.**
- **Dağlar kıyıya paralel uzandığından, dağların gerisinde kalan iç kesimleri deniz etkisi altına alamamış ve iklim karasallaşmıştır ve kuraklaşmıştır.**

- Bununla birlikte Orta Karadeniz bölümünde yükseltinin az olması, Kızılırmak ve Yeşilırmak Vadileri'nin varlığı, bu bölümde denizel etkinin vadi tabanlarından iç kesimleri sokulmasına sebep olur.
- Bölgenin doğal bitki örtüsü, kıyılarda nemlilik ve yağışın fazla olması sebebi ile geniş yapraklı gür ormanlardan oluşur.
- Türkiye ormanlarının %25'ini barındırır ve sahip olduğu ormanlar bakımından Türkiye'nin en çok orman olan bölgesidir.

Bölgedeki Millî Parklar

- Kastamonu ve Bartın sınırları içinde kalan Küre Dağları Millî Parkı,
- Trabzon ilindeki Altındere Millî Parkı,
- Kastamonu ili ile Çankırı ili sınırları içerisinde yer alan Ilgaz Dağı Millî Parkı,
- Bolu ilinin Zonguldak iline komşu olduğu kesimde kurulan Yedigöller Millî Parkı,
- ve büyük bir bölümü Rize ili Çamlıhemşin ilçesi, küçük bir bölümü de Artvin ili Yusufeli ilçesi sınırları içinde kalan Kaçkar Dağları Millî Parkı'dır.
- 51.500 hektarlık bir alanı kaplayan Kaçkar Dağları, 1994 yılında millî park ilan edilmiştir.
- Artvin il sınırları içindeki Hatila Vadisi Millî Parkı sahası, Hatila Vadisi'ndeki Hatila Deresi ve birçok yan derelerini içerir.
- Karagöl Sahara Millî Parkı. Artvin'in Şavşat ilçesi sınırları içerisinde yer almakta olup iki ayrı sahadan oluşur: Bunlar Karagöl ve Sahara Yaylası'dır.

Bölgede Yetişen Başlıca Tarım Ürünleri

- Fındık : Trabzon, Giresun ve Ordu başlıca üretim alanlarıdır. Türkiye toplam üretiminin % 83'ü bölgeden karşılanır.
- Çay : Giresun'dan Gürcistan'a kadar olan kıyı şeridinde yetiştirilir. Rize çevresinde yoğunlaşır. Türkiye toplam çay üretiminin %100'ü bu bölgeden karşılanır. Tabii ekim alanı en dar olan ürünlerimizdendir.
- Tütün : Daha çok Orta Karadeniz Bölümü'nde (Samsun, Amasya ve Tokat çevresi) yetiştirilir. Ayrıca Batı Karadeniz'de Düzce dolaylarında da üretimi yapılır. Türkiye toplam tütün üretiminin %15'i bölgeden karşılanır.
- Mısır : Bütün kıyı boyunca yetiştirilir. Halkın temel besin maddesi olduğu için bölge ticaretinde önemi yoktur.

- Elma : Bölgede Amasya başta olmak üzere Kastamonu ve Tokat çevresinde yetiştirilir.
- Şekerpancarı: Amasya, Tokat, Kastamonu çevresinde tarımı yapılmaktadır.
- Keten-kenevir: Kastamonu başta olmak üzere Sinop, Zonguldak çevresinde tarımı gelişmiştir.
- Soya Fasulyesi: Ordu- Giresun çevresinde tarımı yapılmaktadır.
- Zeytin: Soğuktan korunmuş Çoruh vadi oluğunda (Artvin -Yusufeli) tarımı yapılır.
- Turunçgiller: Kış ılıklığı sebebiyle Rize çevresinde tarımı yapılır.
- Kivi: Son yıllarda Rize ve Trabzon çevresinde tarımı yapılmaya başlamıştır.

Hayvancılık

Bölgede hayvancılık faaliyeti önemli bir ekonomik etkinliktir.

- ✓ Kıyı kesiminde bitki örtüsünün gür olması, yüksek dağ çayırlarının bulunması ve arazinin engebeli olması ve nemli iklim nedeniyle büyükbaş hayvancılık yapılır.
- ✓ Büyük baş hayvancılık ön plandadır.
- ✓ Bölgenin kuzeyindeki Karadeniz, balık potansiyeli bakımından zengindir.
- ✓ Türkiye balık üretiminin yaklaşık % 80'i Karadeniz'den karşılanır.
- ✓ Son yıllarda aşırı avlanma ve denizin kirlenmesi nedeniyle balık üretiminde düşme görülmüştür.
- ✓ Karadeniz'de 200 m den daha derinlerde zehirli gazlar sebebiyle canlı hayatı yoktur.
- ✓ Küçükbaş hayvancılık bölgenin iç kesimlerindeki ovaların kenarlarında yaygındır.
- ✓ Arıcılık faaliyetleri de bölgede gelişmiştir.
- ✓ Özellikle Rize-Anzer yöresinin balları çok ünlüdür.

Sanayi

- Demir - çelik : Divriği (Sivas)'den çıkarılan demir cevheri, Samsun limanı vasıtasıyla taşınarak Karabük ve Ereğli'deki fabrikalarda işlenir.
- Bakır : Murgul (Artvin)'daki bakır cevheri, bu yörede kurulan bakır fabrikasında işlenir.
- Küre (Kastamonu)'de çıkarılan bakırlar ise Samsun bakır işletmelerinde işlenir (Sebebi Samsun'un iç kesimlere olan bağlantısının kolay sağlanmasıdır).
- Şeker : Karadeniz Bölgesi'nde üretilen şekerpancarı Turhal (Tokat), Suluova (Amasya) ve Kastamonu şeker fabrikalarında işlenir.
- Tütün : Karadeniz'in, özellikle Orta Karadeniz Bölümü'nün tütünleri, Samsun ve Tokat'taki sigara fabrikalarında işlenir.
- Fındık İşleme : Giresun çevresinde gelişmiştir.

- **Çay : Rize ve yöresinde yoğunlaşır.**
- **Kağıt : Aksu (Giresun), Çaycuma (Zonguldak) ve Taşköprü (Kastamonu) da bulunmaktadır.**
- **Kereste-tomruk : En fazla Batı Karadeniz Bölümünde gelişmiştir (Sinop, Bartın, Zonguldak, Bolu, Düzce ve Kastamonu çevresinde).**
- **Bölge, maden kömürü, bakır, orman ve deniz ürünleri, çay, fındık, tütün, demir - çelik, keten - kenevir, pirinç, soya fasulyesi bakımından ülke ekonomisine önemli bir katkı sağlar.**
- **Yer şekillerinin ulaşımı engellemesi, doğal limanlardan yoksun olması, ana ulaşım yollarına sapa kalması. Karadeniz Bölgesi'nin gelişimini yavaşlatmıştır.**

Yeraltı Zenginlikleri

- **Taşkömürü : Ereğli - Zonguldak havzasından çıkarılır.**
- **Önemli bir kısmı demir-çelik üretiminde enerji kaynağı olarak kullanılır.**
- **Ayrıca Çatalağzı Termik Santralinde de taşkömürü kullanılmaktadır.**
- **Bakır : Murgul (Artvin), Küre (Kastamonu)'de çıkarılmaktadır.**
- **Linyit : Merzifon (Amasya) ve Havza (Samsun) çevresinden çıkarılmaktadır.**
- **Manganez: Demirin sertleştirilmesinde kullanılır. Zonguldak-Ereğli ve Artvin-Borçka çevresinde çıkarılır.**

http://www.cografya.gen.tr/egitim/bolgeler/karadeniz.htm

https://tr.wikipedia.org/wiki/Karadeniz_B%C3%B6lgesi